

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра музичного мистецтва**

**ТВОРЧА ПОСТАТЬ СЕТА РІГГСА В КОНТЕКСТІ
ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОГО МИСТЕЦТВА**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконав: здобувачка 2 курсу, 13-241М гр.
Спеціальності 025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійної (наукової)
програми Музичне мистецтво
Кулікова Каріна Сергіївна

Керівник кандидатка мистецтвознавства,
доцентка Корнішева Т.Л.

Рецензент кандидатка мистецтвознавства
КЗ «Херсонський фаховий
коледж музичного мистецтва»
ХОР (м. Вінниця)
Старюченко Н.А.

Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Естрада та шоу-бізнес в контексті вокально-виконавського мистецтва	6
1.1 Естрадне виконавство як вид вокально-виконавського мистецтва.....	6
1.2 Естрадне виконавство та шоу-бізнес.....	13
РОЗДІЛ 2. Творча постать Сета Ріггса в контексті сучасного естрадного вокально-виконавського мистецтва	18
2.1 Життєвий і творчий шлях Сета Ріггса.....	18
2.2. Сет Ріггс як творець вокальної техніки «Speech Level Singing».....	22
2.3 Відомі учні Сета Ріггса.....	28
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36

ВСТУП

Актуальність теми. Інтенсивний розвиток інформаційних технологій, інтернет-ресурсів обумовлює велику популярність естрадної музики серед широких верств населення, передусім серед молоді. Така ситуація наразі в Європі, в США, в Україні та в багатьох інших країнах світу. Молоді виконавці популяризують свої роботи в Youtube або просуваючи через Instagram, таким чином музичний продукт може бути миттєво презентований масовій аудиторії. Разом з тим, ці зовнішня простота й легкість естрадного виконавства лише здаються, адже підготовка вокаліста це складний і трудомісткий процес, що охоплює опановування технічними аспектами різних технік вокально-виконавського мистецтва, зокрема естрадного співу.

Аналіз наукових досліджень щодо розв'язання проблеми з питань сучасного вокально-виконавського мистецтва характеризується поєднанням різноманітних підходів у працях науковців як Бочкарьової Л., Бриля І., Карпось В., Кліппа О., тощо.

Важливого значення потребує мистецтвознавчий аналіз творчого доробку видатних постатей світового рівня щодо збагачення сучасної вітчизняної вокальної школи провідними західними методиками навчання співу. Саме у результаті синтезу інноваційних світових вокальних технік і відбудеться значний якісний підйом у вокальному виконавстві сучасної України. Вищезазначене обумовлює значущість і актуальність теми даної роботи: «Творча постать Сета Ріггса в контексті вокально-виконавського мистецтва».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема даної роботи відповідає науковим програмам, планам, темам і науково-тематичному профілю кафедри музичного мистецтва «Акмеологічний підхід до фахової підготовки викладачів музичного мистецтва» (державний реєстраційний номер 011U005615).

Мета дослідження – висвітлення багатоманітної діяльності Сета Рігса в контексті культурно-мистецьких процесів.

Завдання дослідження.

Для досягнення мети даної роботи поставлені наступні завдання:

1. Розкрити зміст понять «естрада», «естрадне виконавство», «шоу-бізнес» у контексті вокально-виконавського мистецтва.
2. Осмислити роль Сета Рігса як музиканта, педагога, вокального тренера.
3. Висвітлити методичну концепцію Сета Рігса, представлену в праці «Як стати зіркою»
4. Проаналізувати особливості вокальної методики співу в мовній позиції Сета Рігса
5. Висвітлити виконавську діяльність сучасних естрадних виконавців – учнів Сета Рігса.

Об'єктом дослідження є сучасне вокально-виконавське мистецтво

Предметом дослідження – є творча постать Сета Рігса в контексті естрадного виконавства.

Методи дослідження:

Основними методами, що було застосовано в даній роботі є *джерелознавчий* – при опрацюванні наукової літератури з даної проблематики, *дослідницько-пошуковий* – у збиранні та опрацюванні джерел, що стосуються творчого доробку Сета Рігса *аналітичний метод*, спрямований на аналіз літератури щодо авторської методики техніки співу у мовній позиції Сета Рігса .

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає в аналізі інноваційних аспектів методики Сета Рігса, що дозволять здійснити переоцінку змісту та методів вокальної педагогіки в царині сучасного вокально-виконавського мистецтва.

Практичне значення дослідження у можливості використання матеріалів при викладанні спеціальних дисциплін по класу вокалу у закладах

мистецької освіти, а також в подальших дослідженнях й розробках питань даного напрямку.

Апробація результатів дослідження.

Кваліфікаційна робота обговорювалася на засіданнях кафедри музичного мистецтва факультету культури і мистецтв Херсонського державного університету. Провідні положення та висновки було відбито у публікаціях:

- Кулікова К.С., Гунько Н.О. Методика Сета Ріггса та її вплив на вокально-виконавський розвиток педагога-музиканта // Мистецтво без кордонів: творчі діалоги» : Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Мистецтво без кордонів: творчі діалоги». Кропивницький : РВВ ЦДУ ім. В. Винниченка, 2023. С. 129 – 131.
- Кулікова К.С. Сет Ріггс як творець вокальної техніки «SPEECH LEVEL SINGING» // Електронний альманах «Магістерські студії». Херсон: ХДУ, 2023. Вип. XXIII. С. 351 – 354.

Структура дослідження.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 39 сторінок, з них 35 сторінки основного тексту. Список використаних джерел складає 40 позицій.

РОЗДІЛ 1

ЕСТРАДА ТА ШОУ-БІЗНЕС В КОНТЕКСТІ ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОГО МИСТЕЦТВА

1.1 Естрадне виконавство як вид вокально-виконавського мистецтва

Багато науковців, які писали про шляхи розвитку естрадного виконавства, відзначали той факт, що однією з перешкод, що заважають дослідженню питань теорії естради з подальшим визначенням музикознавчого дискурсу на теми естрадного мистецтва, естрадного виконавства, полягає у проблемі щодо відсутності сформованої термінології. Значущість проблеми полягає, що попри те, що в останні роки з'явилася досить велика кількість наукової літератури з питань естради, яка містить як історичні дослідження, підручники, статті присвячені естрадним виконавцям, мемуари, то сам термін «естрада» залишається досить невизначеним у своїй багатозначності.

Зазначено, в «Словнику іноземних слів», що для поняття «естрада» вказано два вихідні значення, які задають розуміння його вживання як в розмовній мові, так і в спеціальній довідковій літературі. У вузькому значенні «естрада» (фр. Estrade; ісп. Estrado) – це «майданчик, що височіє над рівнем землі або підлоги, який «служує місцем для виступів оркестрів, хорів, окремих артистів, ораторів та ін.»; у професійному значенні – концертно-видовищні виступи.

Серед широкого розмаїття видовищних мистецтв як хореографія, театр, естрада посідає особливе місце як самостійне явище мистецтва. Велика сила впливу естради на глядацьку аудиторію, на наш погляд, обумовлена передусім нерозривним зв'язком з життям в цілому і соціальною орієнтацією на глядача. Пісня на естраді являє собою засіб емоційного контакту між

виконавцем і глядачем, оскільки вона має широкий асортимент художніх засобів передачі почуттів, яких бракує в повсякденному житті.

Естрадне мистецтво – одне з наймасовіших видів, якому належить важлива роль формуванню духовної сфери людини й суспільства в цілому.

Естрадне виконавство як феномен масової культури найтісніше пов'язано з соціумом. Завдяки цьому у мистецтвознавстві тепер існує традиція розглядати естрадне виконавство у контексті вокально-виконавського мистецтва як основної складової масової культури.

Як вид вокально-виконавського мистецтва естрада має свої західні аналоги – кабаре (фр. cabaret), вар'єте (фр. variété, буквально – «різноманітність»), мюзик-хол (англ. music hall), індустрію розваг, однак відрізняється соціальною та політичною заангажованістю. Значну частину естрадного виконавства підтримує комерційно розважальне поле масової культури, знаходячи при цьому всі ознаки сфери послуг. Головним є й відмінність естради від шоу-бізнесу (комерція превалює над мистецтвом) [14].

Позначивши всі загальні маркери естрадного мистецтва, які дозволяють поєднувати комедію і драму, музику і конференс, хореографію і декламацію, зазначимо той факт, що кожен з елементів зберігає свою академічну художню специфіку та вимагає окремого спеціального аналізу, але складається в єдину систему естради. Природно, що музика як самобутній вид мистецтва й один із найбільш розвинених і загальнозначущих мов культури увійшовши до системи естради, утворила в ній свій особливий континент. Саме в спробах теоретично освоїти цей континент, що надав форму загальному художньому простору музичного мистецтва ХХ століття, в сучасній теоретичній рефлексії не так давно було введено термін «музичне мистецтво естради» [30].

Збірний термін «естрадне виконавство» вказує на те, що способів вираження естрадних творів при втіленні їх виконавцями повністю підпорядковуються одним і тим же своєрідним законам творчості, основні з

яких такі як: – номер, тобто одиниця естрадного виконавства, основу якого становить певна сценічна дія; – не існування умовної четвертої стіни, завдяки чому глядачі перетворюються з пасивних спостерігачів на партнерів артиста.

Шаповаленко М. зазначає що, сучасне естрадне виконавство є сукупністю напрямів, стилів, жанрів тому досліджувати даний феномен треба по новому, шукати різні цікаві підходи, які б відповідали законам його функціонування у культурній галузі [40].

Рибакова Е. наголошує на тому, що під терміном «музичне мистецтво естради» слід розуміти не тільки один із напрямків вокально-виконавського мистецтва, а й культурологічний феномен, «в якому поєднані масова культура та музичне мистецтво».

Болдирєв В. вивчав естраду, як збірний вид мистецтва, дуже незначно, але досліджує феномен в естетиці, мистецтвознавстві, філософії .

У контексті проблематики роботи ми зупинимося на естрадному вокальному мистецтві, хоча, звісно, весь період ХХ століття в обмежених рамках розглянути дуже важко. Пісня на естраді набула широкого поширення концертної практики минулого століття. На естраді завжди цінувалися пісня та виконавець, який нерідко за доби радянської дійсності був особистістю, талантом [8].

Слід також зауважити, що естрада сьогодні вільно виходить за академічні рамки як мистецтва, у ній постійно проглядаються процеси сучасної масової культури. Ми бачимо, що саме масова культура вивела естраду на новий художній та популярний рівень, водночас у художньо-естетичному змісті естради відбулися якісні зміни, можливо, непоправні. Засоби масової комунікації все більше впливають на форми вітчизняної естради самим залучають її до сфери сучасної масової культури, а враховуючи широкий спектр телевізійних реаліті-шоу – набуває характеру естрадного народного вокального мистецтва.

У наші дні інтерес до естрадного виконавства як виду вокального-виконавського мистецтва надзвичайно високий. Це питання вивчали такі

мистецтвознавці як, Єрошенко О, Дрожжина Н. Проблема розвитку та навчання співака, удосконалення його виконавської майстерності викликає великий інтерес. Активно обговорюються питання поступливості та наступності у вихованні співака, психологічні та соціальні проблеми розвитку особистості, формування художнього смаку.

У сучасне естрадне виконавство міцно увійшла традиція дослідження виконавського досвіду відомих співаків та педагогів. Процес досягнення вокально-виконавського мистецтва це дуже захватний, але складний, тривалий процес, який вимагає і від педагога, і від учня порозуміння, чимало духовних і фізичних сил, терпіння, щоб досягти бажаного результату, а саме гарного тембрального звучання, професійного володіння голосом, яскравого музичного враження.

Саме поняття «вокально-виконавське мистецтво» інтегрує у собі численні складові професійного співу та є визначальним показником гарного співака та обдарованого музиканта. Коли ми говоримо про вокально-виконавське мистецтво, маємо на увазі й міцну технічну базу, і яскраву виконавську майстерність, і загальне відчуття пропорційності всіх музичних елементів та якісних характеристик, поєднаних у художню цілісність [24].

Сучасне естрадне виконавство, саме по собі складний конгломерат жанрів, стилістичних особливостей, способів виконання, що давно відшарувалася від «високого» мистецтва. Однак ті критерії та методичні техніки, з якими традиційно підходять до академічної музики мало підходять для аналізу естрадного виконавства. Це і є одна із головних ознак, що відрізняють естрадний вокал від академічного. Також естрадний вокал від академічного відрізняє техніка [19].

Для академічного вокалу характерні особливе положення гортані й м'якого піднебіння, наявність вібрато. Звук в естрадному співі плоскіший і наближений до мовленнєвого звукоутворення. В естраді становище гортані та м'якого піднебіння може бути абсолютно різним – тут немає суворих правил. Естрадний вокал передбачає виконання мовної позиції. Під час

естрадного співу людина використовує природний грудний регістр. У такій же позиції ми розмовляємо у повсякденному житті, коли ми розслаблені та спокійні. Відчуття вібрації голосу при естрадному співі – у грудній клітці та носоглотці [37].

В естрадному вокалі формується специфічна система професіоналізму, спрямованого на обов'язкове володіння співаком технікою вокалу в поєднанні з великою кількістю прийомів психологічного впливу на слухацьку аудиторію. Серед цих методів особливо відзначимо, зокрема, вміння працювати на публіку або артистичні здібності [28].

Естрадне виконавство в контексті вокально-виконавського мистецтва постає складною відкритою системою, що відрізняється автономністю, але також є цілісністю та індивідуальністю не лише елементів і технік різних вокальних жанрів народного, академічного вокалу, манер, притаманних виключно для естради, а й особистісного образу вокаліста, якому необхідно бути водночас не лише співаком, а також володіти акторською, хореографічною, пластичною, драматургічною майстерністю [20].

Шпортко О. та Гаценко Г. відзначають, що розвиток естрадного та вокального виконавства, сценічного мистецтва проходить у процесі теоретично засвоєних базових законів акторської техніки і практичних занять. Сценічні навички потрібно освоювати одночасно з роботою над удосконаленням голосу. Досягти сценічної майстерності можна вивчаючи, спостерігаючи за виступами видатних артистів, а також практичною реалізацією на сцені набутих у навчальній ситуації теоретичних знань.

Можна впевнено стверджувати, що сучасна естрада сформувалась як самобутній, відкритий до постійних змін мистецький жанр, в якому гармонічно поєднуються різнопланові музичні стилі та вокальні техніки. Саме завдяки такому синтезу сформувався яскравий і самодостатній образ вокального естрадного виконавства

Проаналізуємо ряд фундаментальних проблем, з якими стикаються сучасні естрадні виконавці. Вокальні здібності, широкий діапазон

можливостей, сильний голос, техніка. При цьому вкрай не вистачає індивідуальних характеристик звучання, виконавець не володіє харизмою. Маючи голос з усіма його природними особливостями, з унікальним забарвленням тембру та широким вокальним діапазоном, співак не може привернути увагу глядача за відсутності харизми. Постава, зоровий контакт, манера рухів, емоційність та темперамент, – це важливі якості, що впливають на глядача. Харизматичний попспівак легко привертає увагу глядацької аудиторії, попри відсутності визначних вокальних даних, яскравого шоу та великої кількості хітових пісень в репертуарі [29].

Звичайне звучання людського голосу формується завдяки руху м'язів та артикуляції голосового апарату. У співі ці рухи дуже різноманітні; від них залежить сила, висота, забарвлення тембру голосу, інтенсивність та тривалість звуку, його динаміка та слова. Одним із головних завдань при вокальній підготовці артиста – усвідомлено відчувати рух м'язової системи мовного апарату, тобто зрозуміти процес формування звукоутворення під час співу [7].

Репертуар – це важлива складова творчості естрадного виконавця. Досить поширеною проблемою є формування репертуару для артиста, на сьогодні не тільки українські естрадні співаки, але й світові у своєму репертуарі використовують тему війни в Україні, наприклад Ед Ширан, який свого часу теж був учнем Сета Рігса. У кожного естрадного вокаліста є свій репертуар, який підбирається і навіть пишеться під нього, «під його стиль». Вокальні та зовнішні стилістичні елементи складають його «імідж». Зважаючи на це, чим яскравіше індивідуальність співака, тим більш цілісним є його індивідуальний вокальний стиль. Особливе місце має тембр голосу та оригінальна, індивідуальна, манера співу артиста, що може зацікавити публіку. У творчості визначних естрадних вокалістів проявляється не тільки кристалізація самобутньої стилістики виконання, але і тенденції щодо його динамічного оновлення [11].

Динамічне оновлення виконавського репертуару та іміджу – характерна риса, що притаманна мас-культурі взагалі, яка простежується у виконавських стилях видатних естрадних співаків. Цьому сприяють «індикатори попиту» – хіт-паради, що проводяться через медіа на основі інтерактивного опитування слухацької аудиторії. Швидка зміна слухацьких симпатій відображає динаміку сучасного життя, тих ситуацій, в яких та чи інша пісня у виконанні того чи іншого співака стає співзвучною запитам слухачів. Для цього використовуються і спеціально впроваджуються в виконавську естрадну практику нові стилістичні манери, раніше не властиві тому чи іншому співакові або співачці [7].

Імідж – надзвичайно важливий елемент для кожного естрадного артиста. Імідж формується не лише цілим арсеналом різноманітних засобів: від вибору сценічного одягу, нанесення макіяжу та створення зачіски до постановки хореографії, елементів шоу, візуальних, звукових та піротехнічних ефектів. Імідж артиста має відповідати змісту, характеру, жанровій належності пісні. Процес створення сценічного образу об'єднується з роботою над пісенним репертуаром.

Наступним і найважливішим елементом є музика. Пісня на естраді – це маленька вистава, що складається зі вступу, основної частини, кульмінації та фіналу. Кожного разу коли артист виходить на сцену, перед ним постає складне завдання – донести до глядача сенс музичної композиції за невеликий проміжок часу (3-5 хвилин). Виступ на сцені вимагає від співака максимальної концентрації творчих зусиль для передачі публіці ідеї художнього образу за мінімальний час [21].

Тому, на сьогоднішній момент естрада стикається з все більш складними викликами. Аби не втратити інтерес аудиторії, доводиться шукати нові засоби виразності, унікальні сценічні прийоми, що спроможні зацікавити широку публіку.

Цим обумовлені нові вимоги до сучасного естрадного виконавця, що пов'язані з володінням акторською майстерністю, хореографією, емоційною

виразністю через міміку, пластику рухів, жестикуляцією, широким набором виразно-технічних прийомів, який в результаті сприяє створенню видовищного сценічного дійства.

Проте, найголовнішими та актуальними залишаються вимоги до вокальної техніки, якщо вона відсутня, то виконання будь-якої творчої задачі є фактично неможливим [26].

Виходячи з вищесказаного можна сказати, що естрадне виконавство – це вид вокально-виконавського мистецтва, переважно популярно-розважального характеру, що поєднує у собі вокал, хореографію, драматичне мистецтво, акторську майстерність, сценічне мовлення, музичну грамоту, гру на музичних інструментах та містить комплекс ключових елементів таких як техніку володіння співочим голосом, своєрідну виконавську манеру, пластичну виразність, неповторний сценічний імідж, що реалізується на сцені під час виконання вокальної композиції.

1.2 Естрадне виконавство та шоу-бізнес

У контексті даного дослідження слід також розглянути питання впливу шоу-бізнесу на сучасне естрадне виконавство.

Не дивлячись на важкий час, не можна забувати про шоу-бізнес. В індустрії шоу-бізнесу використовуються весь спектр можливостей для розвитку сфери культурного дозвілля та розваг в комерційному сенсі, популяризації та просуванню як окремих артистів, так і музичних колективів.

Відомі мистецтвознавці, такі як Откидач В., Гребенюк Н., Шило О. проводили дослідження впливу шоу-бізнесу на сучасне естрадне виконавство.

Шоу-бізнес (show business) – комерційна діяльність у сфері розважальних заходів. Іншими словами, під шоу-бізнесом розуміють

виконання музичних номерів, націлених на масову аудиторію. Проте якщо заглибитись в це питання, то до шоу-бізнесу відносять не тільки музичну естраду, а й багато інших дотичних до неї за функціональним призначенням видів діяльності: індустрію кіно, розважальне телебачення, видовищні спортивні події, різноманітні музичні конкурси і музичне радіомовлення.

Нарешті, в найбільш широкому сенсі шоу-бізнес – це поєднання реклами і ринку музичних та інформаційно-розважальних програм, фонограм і аудіо продукції, комерційна організація сценічних групових та індивідуальних виступів акторів та виконавців, створення музичних і відео-кліпів, рекламних фільмів, журналів та іншого розважального контенту.

Шоу-бізнес, це порівняно нове культурно-мистецьке явище, система якого побудована на взаємодії творчості і комерційної діяльності, яка поєднує в собі різноманітні жанри мистецтва [14].

Створення і реалізація творчого продукту шоу-бізнесу базується на принципах і механізмах процесу, як промислове виробництво та реалізація продукції. Сучасні реалії сьогодення обумовлюють появу нових умов, форм, методів, технологій популяризації масової культури, розраховану на широку споживацьку аудиторію. Важливу роль у цьому процесі відіграють сучасні мас-медіа, інтернет, радіо, навіть мова йде ще про ТБ, соціальні мережі та електронні музичні платформи. Концерти, виступи, шоу-програми, перфоманси, фестивалі – це сучасні форми залучення широкої аудиторії до естрадного дійства, розмаїття музичних жанрів, виконавців тощо [7].

Важливу роль у розвитку шоу-бізнесу нашого часу відіграють не тільки артисти (зірки та публічні персони), але й організатори, що стоять за лаштунками процесу виробництва креативного продукту (продюсери, менеджери, директори артистів), без яких не відбувається жодна культурна подія, будь-то концерт, промоція чи event-захід. І завдяки активності цих спеціалістів кількість шанувальників творчості зарубіжних та українських артистів постійно зростає.

Головним механізмом, який диктує «правила» шоу-бізнесу, є комерційний ринок. Мистецький продукт є товаром, а суб'єкт, його сприймає – споживачем. Сприйняття естрадного мистецтва перетворюється на комерційний процес, регулятором і стимулятором якого служить реклама. В світовому шоу-бізнесі наразі сформована потужна матеріально-технічна база, яка успішно працює на різноманітні компанії з організації концертних проєктів. Базисом шоу бізнесу є експлуатація популярності знаменитостей («зірок»).

Головна фігура індустрії розваг сьогодні вже не артист як такий, а продюсер (від англ. produce – продавати) і великі музичні лейбли (звукозаписуючих компаній), які не лише фінансують артистів, але і формують імідж і репертуар виконавця, організують технічне забезпечення, ведуть просування (промоушен) проєктів через ЗМІ, ТВ та Інтернет тощо.

Успішність будь-якого проєкту буде залежати від того як кінцевий споживач сприйме матеріал, тому продюсер має бути не тільки спеціалістом з реклами, але і добре розбиратися у психології, соціології та на масовій культурі в цілому.

Сьогодні це можна назвати ефективно «створення зірок», яке зазвичай здійснюється за двома моделями. В першому варіанті талановиті виконавці підвищують свій рівень майстерності, здобувають популярність клубними концертами, записують успішний альбом і вже потім підписують контракт з зацікавленою в них з комерційної точки зору компанією або продюсером. Інша модель – це пошук продюсерами потенційно успішних виконавців під конкретний проєкт.

На сьогодні є багато прикладів, коли запис виступу артиста потрапляє у соціальні мережі або на відеоплатформи, де на нього звертають увагу продюсери.

Характерними особливостями сценічної поведінки сучасного вокаліста є те, є не тільки вокал, а й цілий комплекс інших виразних засобів. У першу

чергу – це акторська майстерність виконавця або харизма. Адже, очевидно, що сьогодні на естраді потрібні не лише професійні вокалісти, а й музиканти, які вміють діяти й жити на сцені, як актори драматичного театру. Професійні навички естрадного вокаліста стають безсистемним набором виразних засобів, якщо вони не об'єднані цілісним художнім образом, що є головним завданням режисера. Естрада саме по собі синтетичне мистецтво, і митець, який працює на естраді, повинен володіти «мовою» тих видів мистецтв, які були залучені у мистецтво естради.

Одне з головних завдань режисера естради – створити номер, який зможе сприйняти глядач. Процес створення вокального номера базується на загальних принципах, які сформовані у театральному мистецтві. Режисура естрадного вокального номера має свої специфічні риси, які обумовлені жанровим типом, тому сюжетні номери завжди привертають глядача. В естрадному номері присутня драматургія з інтригою і яскраво вираженим конфліктом, який робить його більш виразним і цікавим для публіки, але режисерові не варто забувати про таку найважливішою складовою естради, як демонстрація виконавцем своєї унікальної майстерності.

Про естрадний номер не можна говорити у відриві від практики акторської гри: «прагнення до театралізації пісні виявлялося на початку становлення цього жанру в досить невігядливих, деколи навіть примітивних формах, що не можуть бути порівняні з арсеналом засобів сучасної театральної практики. Специфічність цього типу виконавства простежувалася від самого початку в спеціальних прийомах інтонування у веденні звуку, в метроритміці, характері мелодик, а також у суто театральних прийомах виконання.

Подія в пісні це і є драматична постановка в номері. Це важливий фактор, який визначає емоційність, невпевненість виконавця.

Естрадна пісня – це маленька вистава, зі своїм змістом, тому усі запропоновані обставини можна виявити в авторському тексті і в номері. Мистецтво режисера естради і виконавця виявляється в тому, щоб глибоко

проникнути в авторський задум та виразити його тими засобами, які поєднують глядача з думками і почуттями героїв й викликають живе співчуття. На наш погляд, талант і майстерність режисера полягає в пошуку цілісної форми, яка найбільш точно виражає задум, а талант виконавця естради в тому щоб передати задум режисера. Кожна епоха, наповнена подіями, що відображають її сутність, відображається у піснях, що мають особливі інтонації і відповідають духу часу, настроям і прагненням людини та суспільства. При роботі над піснею, щоб правильно відчуту закладену в ній інтонацію, режисерові необхідно, по-перше, зрозуміти головну ідею пісні, розкрити її, а по-друге, пов'язати зміст із сучасністю, наповнивши його власними почуттями та емоційним ставленням [17]. На естраді співак за допомогою музики і тексту завжди веде діалог із аудиторією. Душа і життя зображуваного на сцені персонажа створюється артистом з власних вражень й емоцій, спогадів. Живий контакт естрадного виконавця з публікою в одному середовищі зумовлює необхідність співтворчості у напрямках «виконавець – слухач» та «слухач – виконавець. Це призводить до зворотного зв'язку в жанрах вокального естрадного мистецтва який є надзвичайно важливим. Тому систему прямого і зворотного зв'язку глядач-слухач з вокальним виконавцем слід розглядати як один з критеріїв оцінки творчої індивідуальності.

Таким чином, естрадне виконавство, є невід'ємною частиною сучасного вокально-виконавського мистецтва, і має відповідати стандартам якості, що давно вже сформовані у шоу-бізнесі. Естрадне виконавство постійно вдосконалюється як в напрямку якості вокалу, так і оформленні концертів і відео-проектів, що створюються останнім часом за чинними міжнародними «стандартам якості». Специфіка форми і техніки естрадного вокалу в епоху масових комунікацій суттєво набувають нових рис і форм. Розширюються творчі горизонти, постійно з'являються нові виконавці та гурти, продовжують активне творче життя корифеї естради.

Великою популярністю користуються кавер-версії шлягерів минулих років, адже пісня живе у свідомості людей, передаючись із покоління до покоління. Володіння вокальними навичками, темброве забарвлення голосу, артистизм, пластика тіла – це необхідні компоненти естрадного виконавства, які є результатом навчання та постійного самовдосконалення артиста.

РОЗДІЛ 2

ТВОРЧА ПОСТАТЬ СЕТА РІГГСА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ЕСТРАДНОГО ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОГО МИСТЕЦТВА

2.1 Життєвий і творчий шлях Сета Ріггза

Сет Ріггз американський співак, актор, педагог, вокальний тренер та продюсер. Він створив вокальну техніку «Speech Level Singing» і працював з такими виконавцями, як Принс, Майкл Джексон, Стіві Вандер, Хосе Хосе, Рей Чарльз, Мадонна, Джонні Геллідей.

Народився 19 вересня 1930 року, у Вашингтоні, округ Колумбія, і виріс в окрузі Монтгомері. Штат Мериленд. Коли Ріггзу було вісім років він співав в Національному кафедральному соборі у Вашингтоні [16].

Після мутації голосу (від сопрано до баритона) він починає удосконалювати свій вокал. На той час його вчителями були Джон Чарльз Томас та Роберт Уідом. Сет Ріггз займався не лише вивченням вокального мистецтва, він також вивчав акторську майстерність, режисуру, хореографію. Сет Ріггс здобув ступінь бакалавра в галузі музики в консерваторії Пібоді при університеті Джона Хопкінса в Балтіморі, а також ступінь магістра оперного співу. За два роки до закінчення університету Сет Ріггс вперше стає членом професійного союзу, згодом він вступає до всіх найбільших артистичних асоціацій Америки: AGMA, AGVA, AFTRA, ACRA, SAG

Сет Ріггс був тренером вокалу з 1949 року, коли він служив у ВМС стрільцем. Він «отримав музичну освіту в музичній консерваторії Пібоді та Манхеттенській музичній школі», а також отримав ступінь бакалавра мистецтв в драмі з Університету Джонса Гопкінса.

Після отримання нагороди видатного випускника від Консерваторії Пібоді Сет Ріггс провів майстер-клас, який відвідав Річард Кассілі, а потім попросив Сета Ріггза допомогти йому з голосом.

Сет Ріггс навчався вокалу з такими викладачами, як американський баритон Джон Чарльз Томас та італійський тенор Тіто Шипа, а також у Нью-Йорку з Кітом Девісом, який на той час викладав більшості співакам на Бродвеї.

Сет Ріггс проживав у Нью-Йорку понад десять років. Три роки виступав на Бродвеї, а протягом шести сезонів він працював запрошеним артистом в опері Нью-Йорка. Саме в цей період він виявив, що має талант допомагати своїм колегам. Після кількох занять із ним співаки могли використовувати свій голос більш ефективно, чого не відбувалося під час занять за традиційною методикою [35].

Це надало Сету Ріггсу натхнення, і він серйозно зайнявся викладанням вокалу. Успіх на цьому новому полі прийшов миттєво і багато студентів припинили заняття у своїх викладачів, щоб навчатися у Сета Ріггса. Але попри спроби переконання інших педагогів в ефективності свого методу, його нетрадиційні, але прогресивні методи, незалежно від результатів, не знайшли відклику серед представників класичного викладання вокального мистецтва. В результаті цього Сет Ріггс був виключений із національної асоціації викладачів вокалу та залишився без посад в усіх коледжах, в яких він працював. Після цих подій Сет Ріггс переїжджає до Лос-Анджелеса, де започатковує одну із прогресивніших вокальних шкіл нашого часу.

Його першою студенткою зі сфери шоубізнесу стала Енн Маргарет – співачка і танцюристка із Лас-Вегаса. Після цього голлівудські агенти Роберт Фолз і Гвен Вердон залучили його для занять з Ширлі Маклейн, яка готувалась до знімання у фільмі. З часом Сет Ріггс почав отримувати пропозиції із Нью-Йорку і його авторитет зростав разом з ростом популярності його клієнтів.

Сет Ріггс навчає вокалу артистів театру, кіно і телебачення, крім того його студенти регулярно здобувають призи, премії та стипендії. До цього списку нагород входять: чотири премії Метрополітен опера, дев'яносто нагород «GRAMMY», премію Рокфеллерівського фонду, премію Френка

Сінатри, нагороди фонду «Молодих музикантів», нагороди фестивалю ім. В. Моцарта, нагороди Національної опери, а також європейські стипендії Фулбрайта і Ротер.

Разом зі своєю дружиною Маргарет Сет Ріггс відкрив вокальні студії по всьому світу і викладає уроки вокалу. Подружжя разом проводять семінари, лекції, майстер-класи, а також дають приватні уроки онлайн. Його дружина піаністка і за сумісництвом концертмейстер Сета Ріггса. Завдяки великому досвіду подружжя Ріггс працюють як з початківцями, так і з легендарними зірками.

У своїй праці «Як стати зіркою» Сет Ріггс описує вокальну техніку, яка базується на співі в мовній позиції, що дозволяє співати з мінімальною втомою. Голосовий апарат, на думку педагога, є складною системою, що складається з органів дихання, органів голосоутворення та органів надставної трубки (ротоглоточного каналу). Будучи складною системою голосоутворення, голосовий апарат включає кілька підсистем, що відповідають за різні функції, зокрема аеродинамічну (бронхи, легені та трахея,); звуковідтворювальну (гортань з її хрящами та м'язами, голосові зв'язки); мовно артикуляційну (язик, губи, зуби, щелепа, піднебіння з маленьким язичком).

За думкою Сета Ріггса, під мовною позицією, слід розуміти таке розташування голосового апарату, як під час звичайного спілкування і вона повинна бути такою ж під час співу. Сутність запропонованої техніки криється в тому, що гортань в процесі співу повинна знаходитись в такому ж положенні, що і під час розмови (мовлення). Цей прийом надає можливість при співі користуватися голосом так само легко і комфортно, як і під час розмови незалежно від регістра й гучності Спів у вокальній позиції дозволяє співати без будь-яких спотворень чи змін у голосі, зберігаючи при цьому чіткий і виразний тон усіх проспіваних слів. Тому, що цей метод навчає не що співати, а як співати, то він може використовуватись у будь-якому музичному жанрі й підходить для виконавців з будь-яким рівнем здібностей,

включаючи початківців і досвідчених співаків [35]. Використання цієї вокальної техніки часто є корисним у процесі реабілітації пошкоджених органів звукоутворення, що було спричинене неправильною технікою вокального виконавства.

Зазначена вище техніка дозволяє покращити голос і не руйнує органи, відповідальних за звукоутворення. Переважна більшість вокалістів під час співу застосовують надлишкові м'язові зусилля [32]. Педагог переконаний, що зазвичай це відбувається в такій ситуації, коли потрібно взяти «важку» ноту, збільшити гучність або «прикрасити» тембр. Якщо голос контролюється за допомогою зовнішніх м'язів (розташованих поза гортанню), тоді відбувається затискання вільного коливання голосових зв'язок, і в результаті цього вокал стає неприродним і негармонійним. Він акцентує на тому, що голосові зв'язки можуть вільно взаємодіяти з потоком повітря, що видихається, тільки за умови того, що гортань буде у розслабленому стані.

Сет Ріггс проводить семінари та майстер-класи по всьому світу, а також викладає приватні уроки разом зі своєю дружиною, виконавцем звукозапису та виконавцем, а також викладачем вокалу Маргаретою Свенссон Ріггз.

Сет Ріггс створив «Speech Level Singing», що поєднує головний голос співаків і грудний голос, одночасно застосовуючи методи SLS (спів на рівні мовлення), які принесли користь Принсу, Стіві Вандеру, Мадонні, Барбар Стрейзанд та багатьом іншим.

У 1995 році генеральний директор SLS, Дейв Страуд, розробив навчальну платформу, яка була реалізована у 2000 році, вимагаючи, щоб усі вчителі вокалу SLS проходили уроки та тестування з одного або кількох із семи майстер-класів SLS, а також були перевірені та схвалені, якщо вони мали бути пов'язані із Сетом Ріггсом.

Дванадцять років тому Сет Ріггс приїздив в Україну. Він відвідав Київ, Львів, де провів свої майстер-класи українським співакам [9]. До Києва Сет

Ріггс приїхав на запрошення компанії ICMG у рамках міжнародного фестивалю «DoDж» із серією майстер-класів для українських знаменитостей. Учнями викладача стали Асія Ахат, Віра Брежнєва, Еріка, учасники останньої «Фабрики зірок». Сет Ріггс давав інтерв'ю і досі згадує свою подорож до України [16].

2.2 Сет Ріггс як творець вокальної техніки «Speech Level Singing»

У сучасній царині вокально-виконавського мистецтва викладачі естрадного вокалу прагнуть щодо створення сучасної освітньої методики, яка б була ефективною адаптацією всіх інших методик.

Отже, пропонуємо розглянути науковий доробок Сета Ріггса, в якому він оприлюднив свою власну авторську методику щодо техніки співу у мовній позиції. Методика, яку просуває автор, є однією з найпрогресивніших та найефективніших для навчання естрадному співу. За допомогою цієї техніки виконавець має можливість удосконалити свої вокальні навички як самостійно, при цьому відчуваючи себе комфортно та невимушено, так і разом із викладачем в класі естрадного вокалу [20]. Сет Ріггс не дотримується принципу класифікації типу голосів. Він стверджує, що вокальний голос повинен базуватися на вихідній якості розмовного голосу [1].

Праця Сета Ріггса «Як стати зіркою» являє собою яскравий приклад становлення інноваційного вокально-виконавського мистецтва. Зірки світового шоу-бізнесу широко використовують методику відомого американського музиканта і вокального педагога. Як зазначає більшість викладачів вокалу, найважче у практиці навчання – це техніка дихання під час співу. Методика Сета Ріггса приділяє цьому питанню дуже багато уваги. Педагог вказує на те, що завжди можуть бути виняток з правила, і над цим треба працювати не тільки з фахівцем, а й самостійно.

Якщо проаналізувати історію становлення і новітні тенденції розвитку естрадного вокального мистецтва, то без допомоги фахівця неможливо опанувати таку методику. Техніка видатного майстра є широко визнаною через особливість у прийомі звуковидобування. Секрет в тому, що горло знаходиться в такому ж положенні, як і під час звичайної розмови. Завдяки цьому співати власним голосом так само легко та зручно, як і під час звичайної розмови. Рот і горло функціонують нерозрізнено, незалежно від регістру чи гучності. А тембр голосу і слова, які співаються, мають природний резонанс.

Техніка Сета Ріггса має назву «спів у мовній позиції». Цей метод заснований на ідеї, що спів повинен виконуватися з легкістю і без будь-якого напруження, незалежно від висоти регістру виконавця, високого чи низького, так само, як це буває при звичайному спілкуванні. Під час співу в мовній позиції голос виконавця керується автоматично. Діафрагма та інші м'язи дихальної забезпечують голосові зв'язки необхідним для нормального функціонування об'ємом повітря. Щоб мати чистий голос, що має хорошу динаміку, не потрібно форсувати чи намагатися м'язи обличчя або дихальну систему. При співі у мовній позиції ваш голос автоматично балансується у високих, середніх і низьких гармонічних компонентах. Немає ніякої необхідності витягувати низькі утробні або пискляві верхні звуки. Використовуючи зазначену вище техніку, голос із роками стає лише кращим. Він не втрачає ні як, ні в діапазоні, ні в силі. Однак ця техніка вимагає детальної та ретельної практики, щоб опанувати нею. Спираючись на власний досвід, Сет Ріггс говорить, що співаючи все вищі й вищі ноти, з'являються частини діапазону, Спираючись на власний досвід, Сет Ріггс каже, що коли виконавець бере високі ноти, проявляються такі регістри, де м'язи і резонанс заважають плавному руху голосових зв'язок. Це частини, на яких голос несподівано втрачає свої якості чи навіть зривається. Їх називають «перехідними», тому що вони стають перехідною ланкою між тією частиною діапазону, від якої «йде» вокаліст, до тієї, якої хоче досягти. Педагог

наголошує, що перша «перехідна» зона є найбільш критичною, її можна визначити за тією ознакою, що зовнішні м'язи починають втручатись в роботу голосових зв'язок. Під час цього процесу, вони за визначенням Сета Ріггса, затискаються навколо зовнішньої частини гортані, «намагаючись» натягнути голосові зв'язки, щоб допомогти їм досягнути необхідного для отримання ноти певної висоти і гучності напруження. Але це порушує весь процес співу, а також негативно позначається на звуці та розбірливості слів. Педагог запропонував новий підхід до роботи голосових зв'язок, під час виконання вокалістом високих нот. За цим підходом, чим вища нота, тим менше потрібно повітря для її виконання. Зменшуючи подачу повітря на голосові зв'язки, співак допомагає м'язам, що знаходяться всередині гортані, самостійно впоратись зі зв'язками. Це дозволяє зовнішнім м'язам не втручатись у цей процес, оскільки потік повітря не настільки сильний, щоб вимагати участі зовнішніх м'язів. Зовнішні м'язи втручаються в коливальний процес тоді, коли голосові зв'язки та інші м'язи гортані не можуть самостійно впоратись з потоком повітря, що видихається.

Сет Ріггс у своїй методиці співу в мовній позиції зупиняється на таких поняттях як «потоншення» та «скорочення» голосових зв'язок. Потоншення голосових зв'язок – це процес, коли зв'язки стають тоншими. Чим тонші зв'язки, тим меншу масу повітря, що видихається, вони можуть коливати. Коли такий процес відбувається в мовній позиції, зв'язки можуть ставати тоншими, але це не шкодить звучанню та чіткості проспіваних слів. Скорочення голосових зв'язок є процесом, коли товщина голосових зв'язок досягає такого рівня, коли вони більше не стають тоншими. Одночасно зменшується в розмірах зона коливання зв'язок. Завдяки чому вони ніколи не відкриваються і не закриваються під час вібрації одночасно [22]. Навіть при найнижчих звуках вони відкриваються від передньої частини до задньої і закриваються від задньої частини до передньої, тому що вони мають більшу гнучкість в місці кріплення до внутрішньої передньої частини гортані і повітря проходить саме в цьому місці. Якщо вокаліст продовжує залучати все

менше і менше повітря в тій точці, де зв'язки стають максимально тонкі, то задня зона зв'язок залишається замкнутою, а передня зона все більше і більше скорочується. А це означає, що зв'язки закриваються і відкриваються зі зростальною швидкістю, збільшуючи частоту коливань, що приводить до зростання висоту звуку. Якщо таке скорочення відбувається в «мовній позиції», то можна продовжувати легко співати без шкоди для звуку та артикуляції. Існують ситуації, коли голос буває настільки затиснутий м'язами, що зв'язкам дуже важко досягти такого рівня потоншення та скорочення, щоб зробити перехід від грудного до головного голосу. Така проблема вирішується за допомогою незв'язної вібрації голосових зв'язок, що має назву «фальцет». Незв'язний фальцет, як і зв'язний головний голос, дозволяє співати у верхніх регістрах без будь-яких обмежень, але на відміну від головного голосу, фальцет не має можливості об'єднатись з грудним голосом (звідси і походить термін незв'язний). Саме з цієї причини фальцет не є ефективним, за винятком деяких вправ, оскільки нетренованому голосу більш простіше співати фальцетом, то він корисний для опанування зв'язним голосом.

Викладач наголошує, що тренування передбачає опанування координації м'язів гортані так, щоб співати в мовній позиції в широкому динамічному і звуковисотному діапазонах. Цього можна досягти за допомогою спеціальних вправ. Саме для цього педагог пропонує вправи, спеціально розроблені для покращення координації. Ці вправи не потрібно співати голосно, оскільки, намагаючись співати надто голосно (використовуючи більше повітря), зовнішні м'язи не позбавляться затиснень, які відбуваються рефлекторно.

Під час практикування вправ Сет Ріггс акцентує увагу на координації, зазначаючи, що сила голосу з'явиться після того, як координація буде налагоджена. З цієї позиції автор пропонує виконувати динамічні вправи не голосніше за меццо-форте, також в методиці надано рекомендацію з контролю зовнішніх м'язів гортані таким чином щоб не перешкоджати їй

роботі.. Вправи, освітлені в методичному посібнику Ріггса будуються на кількох основних пасажах, які використовуються для спів різних артикуляцій і голосних [23].

Найбільшу впізнаність і застосування отримав довгий пасаж у гармонійному поєднанні тоніка-домінанта-тоніка, що також називається «довгою гамою» («long scale») – арпеджіо, що має рух верх по тонічному трез учителю і вниз по домінантсептакорду. Наведений пасаж відомий починаючи з XVIII століття завдяки методичній праці міланського професора і вокального педагога Франческо Ламберту.

Сет Ріггс пропонує починати підготовчий і розігрівальний етап із вправ, що виконуються на «довгій гамі» з артикуляцією «трель губами» [25].

Метою даної вправи є розслаблення м'язів обличчя та формування потоку повітря в потрібному вокальному напрямі. Надалі, автор рекомендує перейти на артикуляцію «трель мовою», звучання якої відповідає твердого звуку «р».

За методикою Сета Ріггса, основна робота над голосом будується на правильному формуванні голосних. Після підготовчих вправ варто приступити до співу більш складних звукових поєднань – «ней-ней», «мам-мам», «гаг-гаг», «гоу-гоу», «гі-гі», «ку-ку».

В другій частині наводяться вправи, які дозволяють повністю подавити м'язові рефлексії і привчити себе співати виключно в мовній позиції. Ці вправи передбачають використання так званого «необробленого» або «гострого» звука, при цьому потребується невелика кількість повітря та мінімальна робота голосових зв'язок. Так само як і вправи першої частини, ці практики допоможуть підтримувати зв'язний звук при проходженні перехідних зон діапазону, але в цьому випадку вправи змушують співати в мовній позиції. Під час роботи голосових зв'язок гортань не буде відчутно підніматись чи опускатись, співак зможе помітити взаємодію резонансних складових звуку. Крім цього голосові зв'язки почнуть розслаблюватися і співак зможе проспівати навіть найнижчі ноти діапазону. Саме в цій частині

наведені практики, які допоможуть відчутти вокалісту, як синтезується звук в мовній позиції.

На наступному етапі, за твердженням Сета Рігса співак матиме чистий, гнучкий голос із верхнім і нижнім резонансними компонентами. Неважливо, з якої частини теситури починати співати, але при виконанні конкретної пісні можуть виникнути певні труднощі, оскільки поєднання голосних і приголосних звуків, а також вимоги, висунуті музичним контекстом, можуть призвести до того, що виконавець недоцільно користується отриманими навичками співу в мовній позиції. Тому в третій частині вправи, що наведені у пісенному контексті допоможуть опанувати техніку звуковидобування в мовній позиції. Педагог підкреслює, що цих результатів можна досягти лише за умови регулярного навчання та дотриманні вимог, які він висуває до кожної вправи [35].

За словами Сета Рігза початківцям треба займатись вокалом під наглядом педагога, який володіє даною методикою, але, якщо такої можливості у вокаліста немає, варто записувати свої заняття, для того, щоб постійно відстежувати процес звуковидобування у мовній позиції, Крім того, вважається що при використанні техніки співу в мовній позиції з роками голос тільки покращить свої властивості. Такі метаморфози відбуваються якщо, що під час співу, не будуть використовуватись тільки фізичні зусилля, що впливатимуть на діапазон, силу та якість звуку. В протилежному випадку, з'являться такі негативні наслідки як тремтіння та інші типові ознаки зношення голосу.

В естрадному співі не існує чіткої класифікації голосів, оскільки в ньому широко використовуються різні вокальні режими та прийоми, що дозволяють виходити за рамки стандартного діапазону співака. Таким чином, в естрадному вокалі єдиним критерієм при класифікації голосу є його тембральне забарвлення. Сет Рігс є одним з найвидатніших вчителів співу в світі [1]. Він однаково успішно працює як з поп-зірками, так і з лауреатами

конкурсу Метрополітен Опера. Його праця «Як стати зіркою» є однією з найвидатніших робіт, присвячених проблемам голосу.

Ефективність методу Сета Ріггза є предметом дискусій серед сучасних викладачів і виконавців: дехто вважає, що його можна застосовувати виключно для покращення поп-вокалу, тоді як інші вважають, що він має потенціал для досягнення тих результатів, яких досяг сам автор. [39,40].

Отже, підхід Сета Ріггса передбачає перегляд змісту та методів вокальної педагогіки з акцентом на техніці співу, а не на тому, що співати. Саме такий підхід робить його всеохопним для всіх стилів та жанрів вокального виконавства. Техніка співу у мовній позиції гарантує збереження у вокалістів відчуття легкості та комфорту під час виконання, гармонійної артикуляції, а отже, чіткої дикції, яка не залежить від факторів фонації регістру, висоти тону, сили голосу, емоційного змісту художнього образу виконуваного твору) [17].

До його методики входять вправи для розвитку координації голосу у мовній позиції, техніки для зміцнення сили голосу, набуття впевненості, контролю зв'язок над перехідними зонами, вправи, які дозволяють максимально подавити мускульні рефлекси, розслаблення м'язів, що приймають участь у звукоутворенні, вправи для покращення навичок співу, пісенні вправи для закріплення звуковидобування в мовній позиції.

2.3 Відомі учні Сета Ріггза

Носіями сучасного естрадного вокально-виконавського мистецтва сьогодні виступають «зірки шоу-бізнесу», відомість котрих в суспільній сфері більша, ніж політиків і науковців, не кажучи вже про академічних діячів музичного мистецтва. Саме тому в контексті нашого дослідження розглянемо індивідуальні прояви успіхів та досягнень учнів Сета Ріггса в сучасному естрадному виконавстві.

Сет Ріггс працював з такими відомими виконавцями, як Прінс, Майкл Джексон, Стіві Вандер, Хосе Хосе, Рей Чарльз, Мадонна, Джонні Геллідей.

Найвідомішим його учнем був Майкл Джозеф Джексон, з яким він познайомився більше ніж тридцять років тому і мав дуже дружні стосунки. Майкл Джексон – легендарна постать, король світової поп-музики, народився 29 серпня 1958 року, в місті Гару, штат Індіана. Свою творчість почав у віці чотирьох років як співак у групі JACKSON FIVE разом зі своїми старшими братами. До речі батько Майкла Джо був непоганим блюз гітаристом, і своєю музичною обдарованістю брати Джексон зобов'язані саме йому. Вже у 60-ті роки юний Майкл вважався зіркою і лідером групи. Всупереч тому, що багато хто намагався вплинути на Майкла, наприклад Джеймс Браун, Джексон навіть на самому ранньому етапі намагався йти своїм шляхом. Він відразу ж залучив до себе увага властивої тільки йому вокальною стилістикою і придуманими їм самим танцювальними рухами, що стали невід'ємним елементом його виступів. Наприкінці 1968 група JACKSON FIVE підписала контракт із відомою фірмою Motown Records, де були записані її ранні хіти «I Want You Back» і «I'll Be There».

Ранній творчості Джексона була притаманна тема любові, і хоча Майкл був занадто юний, щоб мати досвід у романтичних стосунках, він виконував свої пісні з великим почуттям, з кожним разом піднімаючи в професійному відношенні на більш високу сходинку. Велику світову популярність Майкл Джексон здобув у 1980-2000 роках, завдяки таким хітам як «Thriller», «Billy Jean». Саме в 1980-ті роки він познайомився з Сетом Ріггсом, і пізніше став його учнем.

Сьогодні, мабуть, вже ніхто не має сумнівів, що Майкл Джексон є однієї із самих яскравих поп-зірок у світі й одночасно однієї із самих загадкових фігур на світовому музичному небокраї.

Співачка Мадонна також свого часу займалась вокалом з Сетом Ріггсом. Епатажна, демонстративна Мадонна народилася 16 серпня 1958 року в місті Бей-сіті, штат Мічиган. Свою епатажність і демонстративність вона

відкрила ще в школі, де почала займатися танцями, а пізніше здобула танцювальну освіту. Свою музичну кар'єру Мадонна почала в 1979 році, барабанщицею в нью-йоркській рок-групі, незабаром перейшовши до гітари, вокалу і творів власного матеріалу. Після випуску двох успішних синглів, Мадонна випустила свій перший альбом «Like A Virgin» (1983), який розійшовся тиражем 19000000 по всьому світу.

Пік популярності Мадонни прийшов на 2004 рік. Мадонна увійшла в сотню найбільших колекціонерів предметів мистецтва в США, брала участь у різних благодійних концертах і проєктах, є активісткою багатьох благодійних та правозахисних організацій [3].

Отже, у творчому житті Мадонни були злети й падіння, але завдяки опануванню техніки ««Speech Level Singing»» за методикою свого наставника Сетта Ріггса, вона стала і є однією з найяскравіших і неповторних зірок в історії шоу-бізнесу.

Відома акторка і співачка Дженніфер Лопез також багато чому завдячує знайомству з Сетом Ріггзом. Дженніфер Лопез американська акторка, співачка, танцівниця іспанського походження народилась 24 липня 1969 року, в місті Бронкс, штат Нью-Йорк [38]. Багато хто асоціює Дженніфер не з кіно, а саме зі сценою, і не дарма. В шоу-бізнесі вона відома під псевдонімом Джей Ло, має ліричне сопрано, і має багато відзнак.

Її дебютний альбом вийшов в 1999 році й з того часу вона стала дуже популярною співачкою. З Сетом Ріггзом познайомилась ще у 2003 році, і почала з ним співпрацювати, не тільки як з відомим вокальним педагогом, але й продюсером.

Також з Сетом Ріггзом товаришує і співпрацює Стіві Вандер. Справжнє ім'я - Стівленд Гардвей Джадкінс, народився 13 травня 1950 року, в штаті Міччиган, США. Американський музикант, співак, клавішник, композитор, автор текстів, продюсер. Відомий за твором «I just called to say I love you» [13].

Американський співак, автор пісень, продюсер Принс, справжнє ім'я- Принс Роджерс Нельсон, роки життя 1958-2016, займався вокалом з Сетом Ріггзом на початку 2000-х років. Він був відомий своїми яскравими виступами, екстравагантним вбранням. Принс був мультиінструменталістом і володів прекрасним тенором, який дуже подобався Сету Ріггзу і він запропонував йому співпрацю [10].

Хосе Ромуло Соса Ортіс, також відомий як Хосе Хосе – мексиканський співак, музикант та актор. Після виходу пісні El Principre отримав прізвисько «Принц пісні». Відомий в 1990-х роках латиноамериканський співак і гітарист віртуоз він є також відомим учнем маестро Сета Ріггза.

Раймонд Чарльз Робінсон або Рей Чарльз – американський співак, клавішник, композитор різних музичних напрямів: блюз, джаз та кантрі.

Народився в 1930 році в місті Олбан, штат Джорджія, США. Відомий за піснею «Hit the road Jack». В 1970 році спільні друзі познайомили з Сетом Ріггзом, пізніше став його учнем [12].

Барбара Стрейзанд – американська вокалістка, композиторка, акторка єврейського походження. Володарка премій «Еммі», «Греммі» та двох «Оскарів». Народилася в квітні 1942 року в Нью-Йорку. Її кар'єра співачки почалася в нічних клубах Нью-Йорка. Зараз її сміливо можна назвати легендою шоу-бізнесу та однією із яскравих учениць маестро Сета Ріггса [5].

Багато хто вважає Сета Ріггса найкращим і найуспішнішим викладачем естрадного вокалу у світі. Він, безумовно, найзайнятіший. Жоден інший викладач, колишній чи теперішній, ніколи не міг зрівнятися з його феноменальним послужним списком. Його вихованці – це справжні професіонали серед співаків, акторів, танцюристів та артистів з усього світу.

Учні Сета Ріггса досягли успіху на найвищих рівнях індустрії розваг та в різних музичних жанрах. За більш ніж 60 років викладання Сет Ріггс підготував близько 120 лауреатів премії «Греммі», а також незліченну кількість бродвейських виконавців. За даними SFTS, учні Сета Ріггса

виступали в більшості найвідоміших оперних театрах світу: Мюнхен, Гамбург, Франкфурт, Зальцбург, Відень Штаатсопер, Ла Скала, Ковент-Гарден та нью-йоркській Метрополітен-опера. Сет Ріггс щороку залучає понад 1 000 нових студентів, які мріють опанувати мистецтво вокалу, майже без допомоги реклами. Поміж його вихованців 40% займаються оперним співом, а 60% виконують суміш популярних естрадних стилів.

Сет Ріггс на цей час продовжує керувати домашньою студією в Голлівуді, працюючи з виконавцями, акторами, продюсерами та викладачами. Крім того, він займається міжнародною діяльністю як консультант з постановки голосу, викладач-педагог та ведучий майстер-класів.

Внесок Сета Ріггса у розвиток сучасного вокально-виконавського мистецтва є величезним, і будь-яка публікація про практику сучасного естрадного вокалу була б неповною без урахування його спадщини.

ВИСНОВКИ

Отже, виходячи з мети й поставлених завдань в даній кваліфікаційній роботі, зробимо висновки:

1. Щодо уточнення та визначення концептів естради, естрадного виконавства та шоу-бізнесу в рамках сучасного мистецтва співу.

У кваліфікаційній роботі було розкрито зміст понять естрада, естрадне виконавство, шоу-бізнес в контексті вокально-виконавського мистецтва. Естрада – збірний вид мистецтва, що поєднує концертно-видовищні виступи.

Естрадне виконавство – вид вокально-виконавського мистецтва, переважно популярно-розважального характеру, що об'єднує у собі вокал, хореографію, драматичне мистецтво, акторську майстерність, сценічне мовлення, музичну грамоту, гру на музичних інструментах містить цілий комплекс структурних компонентів, зокрема техніку володіння співочим голосом, індивідуальну виконавську манеру, пластичну виразність, оригінальний сценічний образ, які втілюються на сцені під час виконання пісенної композиції.

Шоу-бізнес – це культурно-мистецьке явище, система якого побудована на взаємодії творчості й комерційної діяльності, що поєднує в собі різноманітні жанри мистецтва

2. Щодо оцінки внеску Сета Ріггса в музичну індустрію шоу-бізнесу та вокальну педагогіку, а також його вплив на формування вокальної техніки своїх учнів, то в даній кваліфікаційній роботі було осмислено роль Сета Ріггса як музиканта, педагога, вокального тренера та продюсера. Наукова праця Сета Ріггса «Як стати зіркою» є яскравим прикладом формування інноваційного вокального мистецтва. Методикою видатного американського музиканта користуються світові зірки шоу-бізнесу.

3. Розгляд методичної концепції Сета Ріггса як засобу педагогічної практики і його вплив на навчальні програми вокального мистецтва. Опрацьовано методичну концепцію Сета Ріггса, представлену в праці «Як стати зіркою», що є однією з найвидатніших робіт, присвячених проблемам голосу. Техніка Сета Ріггса називається співом у мовній позиції. Суть цієї техніки полягає в тому, що незалежно від того, як вокаліст співає – голосно або тихо, високо або низько, потрібно здійснювати це легко і комфортно, без напруги, так само як це буває при звичайній розмові.

4. Детальний аналіз та оцінка методики вокального співу, що Сет Ріггс пропагує, з особливою увагою до техніки співу в мовній позиції і її ефективності для професійного розвитку вокалістів. Проаналізовано особливості вокальної методики співу в мовній позиції Сета Ріггса. При виконанні вправ Сет Ріггс на перший план ставить координацію зазначаючи, що сила голосу з'явиться після того, як координація буде налагоджена. Виходячи з цього положення, автор рекомендує виконувати вправи в динаміці не голосніше за меццо-форте, також в методиці надано рекомендацію з контролю зовнішніх м'язів гортані таким чином, щоб вони не втручалися у її роботу. Вправи, представлені в методичному посібнику Сета Ріггса побудовані на кількох основних пасажах, які використовуються для співу різних артикуляцій і голосних .

5. Аналіз успіхів та досягнень учнів Сета Ріггса в сучасному естрадному виконавстві Сета Ріггса. Сет Ріггс працював з такими відомими виконавцями, як Прінс, Майкл Джексон, Хосе Хосе, Рей Чарльз, Мадонна, Джонні Геллідей. Відома акторка і співачка Дженніфер Лопез багато чому завдячує знайомству з Сетом Ріггзом. Вокальні студії Сета Ріггза свого часу відвідували Барбара Стрейзанд і Стіві Вандер. Вищезазначене висвітлює виконавську діяльність сучасних естрадних виконавців як талановитих учнів маестро та ефективність реалізації педагогічних принципів щодо його інноваційної вокальної техніки. Про рівень успішності застосування авторської методики Сета Ріггза красномовно свідчить кількість його учнів серед лауреатів престижних конкурсів – близько 120 призерів церемонії «Греммі» вчилися співу у Сета Ріггза і ці цифри не остаточні. Його вклад у розвиток естрадного вокального виконавства загально визнано серед професіоналів сценічного мистецтва, а сам він незважаючи на свій поважний вік продовжує керувати домашньою студією в Голлівуді, працюючи з виконавцями, акторами, продюсерами та викладачами як консультант з постановки голосу, викладач-педагог та ведучий майстер-класів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. А.Б Попова. Методика Сета Ріггза та її вплив на мистецтво естрадного співу – Київ : КНУК, 2018 – 50 с.
- 2.Алієв Н. Творчість і креативність як складові музичної освіти. – К. : ЦДУ, 2023 – 140 с.
- 3.Альманах визначних подій.Мадонна.(Електронний ресурс).
URL: <https://calendate.com.ua/person/2550>
- 4.Батрак М.Г. Формування музично-естетичних орієнтацій майбутніх учителів музики засобами хорового мистецтва – Н. : НДУ ім. М.Гоголя, 2015 – 100 с.
- 5.Біографія і творча кар'єра актриси Барбари Стрейзанд (Електронний ресурс). URL: <https://ksu24.kspu.edu/s/tcLdB>
- 6.Бондарчук А.Я. Мищук П.М. Інноваційні методи вокального навчання та їхня роль у формуванні виконавських навичок студента-вокаліста. – К. : Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019 – 27 с.

7. В.Откидач. Естрадний спів і шоу-бізнес : навч.- метод. посіб. / Володимир Откидач. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 368 с.
8. Вергунова В.С. До проблеми формування досвіду ціннісного ставлення до музичного мистецтва. – К. : НПУ ім.М.Драгоманова, 2008-88с.
9. Відомості. Учитель по вокалу Сет Ріггз приїхав в Україну. URL: <https://vidomosti-ua.com/showbiz/36747>
10. Матеріал з Вікіпедії. Принс [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Принс>
11. Матеріал з Вікіпедії. Рей Чарльз [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Рей_Чарльз
12. Матеріал з Вікіпедії. Естрада [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Естрада>
13. Матеріал з Вікіпедії. Стіві Вандер [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Стіві_Вандер
14. Матеріал з Вікіпедії. Шоу-бізнес [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Шоу-бізнес>
15. Матеріал з Вікіпедії. Хосе Хосе [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Хосе_Хосе
16. Матеріал з Вікіпедії. Seth Riggs[Електронний ресурс]. Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Seth_Riggs
17. Гавацко Е. П. Формування вокальних навичок у вихованців студії естрадного співу : наук.- метод. посібник. Ужгород : Закарпатський ін-т післяд. вищої освіти, 2017. 65 с.
18. Гнидь Б.П. Історія вокального мистецтва – К. : НМАУ, 1997 – 310 с.
19. Джулай Є.В. Типологія і специфіка естрадного вокального виконавства: квал. робота на здобут. освіт. ступ. маг.: Суми, 2020. 64 с.
20. Дрожинна Н. Вокальне мистецтво естради: історія, теорія, практика. – Х. : 2019 – 15 с.

21. Енциклопедія сучасної України. Естрада. URL: <https://ksu24.kspu.edu/s/npRpP>
22. Євтушенко Д. Г. Роздуми про голос: нотатки педагога. К. : Муз. Україна, 1979. – 91 с.
23. Зелений Я. І. Методичні основи фахової підготовки артиста естрадного вокального ансамблю: квал. робота на здобут. освіт. ступ. маг.: Суми, 2020. 61 с.
24. Кочнева І., О. Яковлева. Вокальний словник. – Л. : Музика, 1988 – 70 с.
25. Картофель О. Методика співу в мовній позиції Сета Ріггса та її особливості. Магістерський науковий вісник Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. – Випуск № 30. – 2018. С. 99 – 103.
26. Кишакевич С.В. Деякі аспекти навчання естрадного співу за методиками зарубіжних вокальних педагогів : НПУ, 2021 – 124 – 125 с.
27. Кулікова К.С. Гунько Н.О. Методика Сета Ріггса та її вплив на вокально-виконавський розвиток педагога-музиканта. К. : ЦДУ, 2023 – 129 с.
28. Курсон В. М. До питання вокальної підготовки майбутнього вчителя музики / В. М. Курсон // Мистецько-освітній простір України: історія та сучасність. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2014. – С. 64-66.
29. Курсон В. М. Самостійна робота студентів з постановки голосу як умова активізації їх творчої діяльності / В. М. Курсон // Проблеми мистецької освіти / відп. ред. О. Я. Ростовський. – Вип. 8 . – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2015. – С. 109-114.
30. Курсон В.М. До питання вокальної підготовки майбутнього вчителя музики. – Н. : НДУ ім.М.Гоголя, 2018 – 100 – 104 с.
31. На урок. Формування голосу естрадного співака. URL: <https://ksu24.kspu.edu/s/TYksZ>

32. Проблеми мистецької освіти : збірник науково-методичних статей / відп. ред. О. Я. Ростовський. – Вип. 9. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2015. – 259 с.
33. Ростовський О.Я. Природа музичного мистецтва як гуманізуючий чинник музичної освіти. – Ніжин: НДУ ім.М.Гоголя, 2015 – 33 с.
34. Рудницька О. П. Грані педагогічної майстерності (педагогіка мистецької діяльності) : навч. посібник. Рівне : РДГУ, 2002. 232 с.
35. Ріггс С.. Як стати зіркою. – М. : 2000 – 104 с.
36. Спів в мовній позиції по системі Сета Ріггза. URL: <https://ksu24.kspu.edu/s/f67Ka>
37. Степурко В.І .Шараєвська М.А. Естрадний спів та шоу-бізнес. Напрямки співіснування. – К. : НАКККіМ, 2019 – 75 с.
38. ТСН. Дженніфер Лопез одна із самих успішних і яскравих світових зірок. URL: <http://surl.li/odbkq>
39. Хоменко З.В. Вокально-хорова робота вчителя музики. – Проблеми мистецької освіти : збірник науково-методичних статей / відп. ред. О. Я. Ростовський. – Вип. 9. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2015. – 259 с.
40. Шаповаленко М.М. Сучасні методики навчання естрадному співу в підготовці майбутніх вчителів музичного мистецтва. – О. : ПНПУ, 2021 – 48 с.